

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Міністерство соціальної політики,
сім'ї та єдності України**

**Національна соціальна сервісна
служба України**

**Рівненська обласна військова
адміністрація**

Рівненська обласна рада

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого виявлено порушення прав людини у діяльності психоневрологічного відділення №1 комунального закладу «Рівненський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради (с. Боянівка) (далі – відділення, заклад).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№12792.2/25/39.2 від 12.08.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 12.08.2025 20:08
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в закладах, що надають соціальні послуги.

Усупереч наведеним вимогам законодавства, 08.07.2025 під час відвідування відділення групою НПІМ виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо їх усунення. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті, що додається.

Відповідно до пункту 5.3 Інструкції про виплату та доставку пенсій, соціальних допомог національним оператором поштового зв'язку, затвердженій спільним наказом Міністерства транспорту та зв'язку України та Міністерства соціальної політики України від 28.04.2009 № 464/156 (далі – Інструкція), виплата пенсій, соціальних допомог провадиться працівником зв'язку особисто одержувачу. За отримання грошей одержувач розписується у відомості за формою В1-М (разовому дорученні за формами В2-М та В3-М) і проставляє дату одержання, а працівник зв'язку розписується за здійснення виплати.

Окрім того, відповідно до пункту 5.5 Інструкції пенсії, соціальні допомоги одержувачам, які перебувають в психоневрологічних диспансерах або проживають у будинках-інтернатах для осіб похилого віку та інвалідів, доставляються і виплачуються працівниками зв'язку в організованому порядку, у наданому керівниками цих установ приміщенні, в присутності відповідальних представників таких установ.

Під час проведення конфіденційного спілкування з підопічними встановлено, що, усупереч наведеним нормам законодавства, дієздатні підопічні не тільки не розписуються у відомостях, а й не отримують свої пенсії особисто. Натомість пенсійні кошти дієздатних підопічних отримує адміністрація закладу, яка, у свою чергу, здійснює розподіл пенсійних коштів підопічних на власний розсуд: окремим особам пенсії видаються частково у вигляді готівкових сум (зокрема по 50 - 100 грн на день), іншим – у натуральній формі (продуктами харчування).

Зазначені дії адміністрації закладу свідчать про порушення права підопічних на володіння, користування та розпорядження своєю власністю, гарантованих статтею 41 Конституції України.

Окрім того, група НПІМ стала свідком того, як окремі підопічні спали на території закладу, зокрема на лавах, за столами у альтанках, розміщених на відгородженій ділянці заднього дворику. Зазначене відбувалося на очах у персоналу, який не вжив жодних заходів, аби запропонувати підопічним перейти до власних кімнат для комфортного відпочинку. Вказана практика є особливо неприйнятною з огляду на те, що підопічні мають хронічні захворювання й потребують повноцінного відпочинку в умовах, що відповідають їхнім фізіологічним потребам. Заборона перебувати у власних кімнатах та користуватися ліжками протягом дня свідчить про орієнтацію закладу на інтереси персоналу, а не

підопічних, оскільки перебування значної кількості підопічних у спільному просторі полегшує контроль за ними з боку персоналу.

Європейський комітет із запобігання катуванням та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – КЗК) у частині другій пункту 36 Восьмої Загальної доповіді зазначає, що підопічним, які цього бажають, слід дозволяти протягом дня перебувати у своїх кімнатах.

Більш того, двоє підопічних під час перебування на вулиці безперервно сиділи на туалетних стільцях упродовж щонайменше години. Персонал пояснив це тим, що одна з підопічних має схильність знімати підгузки, а інша часто справляє фізіологічні потреби, тому вони перебувають більшість часу на туалетних стільцях, щоб уникнути частих викликів працівників з догляду. Подібне поводження з боку персоналу свідчить про зацікавленість діяти лише у власних інтересах без урахування потреб та побажань підопічних та може трактуватися як поводження, яке принижує гідність.

У порушення пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу 2 підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, статей 19, 20 Кодексу цивільного захисту України у відділенні відсутні захисні споруди (укриття) або інші підвальні приміщення, які можуть використовуватись як укриття, що порушує права підопічних на життя та безпеку.

Під час відвідування у закладі проводилися ремонтні роботи, а саме фарбування підлоги. Проте адміністрацією закладу не дотримано безпечних умов під час проведення таких робіт, зокрема забезпечення тимчасового переміщення підопічних до інших, належно провітрюваних приміщень. Такий підхід підвищує ризики для здоров'я, пов'язані з інтоксикацією матеріалами для проведення ремонту, а також загостренню хронічних захворювань, особливо у підопічних із захворюваннями органів дихання.

Окрім того, не всі приміщення закладу у повній мірі пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме дверний проріз до санітарного вузла житлового корпусу № 2 є занадто вузьким, внаслідок чого підопічні, які пересуваються за допомогою крісел колісних, позбавлені можливості ним користуватися, що є порушенням їхніх прав та приниженням людської гідності.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також пункту 1 частини четвертої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування;

відповідно до пункту 15 частини другої статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних;

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики, сім'ї та єдності України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг психоневрологічного відділення № 1 комунального закладу «Рівненський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради (с. Боянівка), а також у межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої ради надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Рівненської обласної військової адміністрації.

2. Рівненській обласній військовій адміністрації, Рівненській обласній раді забезпечити:

контроль за додержанням прав підопічних;

вжиття невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності психоневрологічного відділення № 1 комунального закладу «Рівненський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради (с. Боянівка);

облаштування на території закладу укриття з урахуванням вимог чинного законодавства;

припинення практики розпоряджання адміністрацією закладу пенсійними виплатами дієздатних підопічних.

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування психоневрологічного відділення № 1 комунального закладу «Рівненський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради (с. Боянівка) на 17 арк.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Паршакова Ольга 050 967 95 51

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№12792.2/25/39.2 від 12.08.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 12.08.2025 20:08
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400